

לא לקמן קטו: ב' צ"ק ק.א.
לעיל ה: א' [לעיל ד:ז.
ד] [שמות כג,

מוסף רש"י

ד' שומרים צריכין כפירה במקצת והודאה במקצת. קודם שמתחייבו שבויה, ואם נשבע בלא כפירה והודאה אין שבעתו של שומר חנם כלום ולא מחייבתו ככל (ב"ק קו): שבויה האמורה בתנאי בשומר חנם שנגנבה ממנו וזמנו שבויה נאנסה ונשאל שמתה מחמת מלאכה (וע"ד ה) כפירה לא היא אלא כפופר ממש, או לא היו דברים מעולם או החזיתי לך. הודאה לא היא אלא אם כן הודה ממש שיש לו בירו שחייב להחזיר לו, מנא שאלין חייב שבעת השומרים בזה אלא אם כן טען שלם פירות, באתת כבר לו ובאתת הודה לו שישנה בירו והשלישית אומר לו נאנסה, או אם שומר חנם הוא אומר לו בשלישית נגנבה, דחייב עליה שבויה האמורה בפירה שלם שאלו דברים נמלכת רעהו, שאינו שבויה דכפירה און זו שבעת האמורה בשומרים, ובלאו כפירה נמי לא מחייבה שבעת השומרים, דמבי בשומר חנם כי הוא זה, דמניה נפקא לן שמויה כמוב ב"ק, ובי חמיב כי הוא ולא פוקי ממ"ד צ"ק בהגול (ק). עירוב פרושיות כמוב ב"ק, ובי חמיב כי הוא זה לאו שומר חנם דמבי גביה קאי, אלא אלא כסף תנאי, ואשמועינן היא מתא דשומרים נמי צעיק כפירה והודאה, והשבעת האמורה כפירה על פרה שלשית (וע"ד ה).

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא צח.

עין משפט
נר מצוה

לב א מיי פ"ד מהל'
טוען ומטען הלכה ז
סגנו עשין זה טוש"ע ח"מ
כי עה סעי' ג':
לב ב מיי פ"ג מהל'
שאלה ופקדון הלכה
ד סגנו עשין זכ טוש"ע
ח"מ ס' שמה סעי' א':
לד ג מיי פ"ג טוש"ע שם
סעי' 3:

מן הימורים דלע"ג לשבעה דרבנן היא מתוך שאין יכולין לשבע מפסדין ואין נוטלין ושמה הטעם הוא דבעלילה מועטת יש לנו להקל על הימורים שלא להוציא ממון מהם והתם דוקא אמרינן דעבד כרז ושמואל עבד

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דאמר רבא מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים והשאר איני יודע מתוך שאינו יכול לישבע משלם משכחת לה רישא בב' וסיפא בג' רישא בב' דא"ל ב' פרות מסרתי לך פלגיה דיומא בשאילה ופלגיה דיומא בשכירות אי נמי חד יומא בשאילה וחד יומא בשכירות ומתו תרויהו בעידן שאילה וא"ל שואל חדא אין בעידן שאילה מתה ואידך לא ידענא אי בעידן שאילה מתה ואי בעידן שכירות מתה דמתוך שאינו יכול לישבע משלם וסיפא בג' דא"ל ג' פרות נתתי לך ב' בשאילה ואחת בשכירות ומתו הגי תרתי דשאילה ואמר ליה שואל אין חדא דשאילה מתה אידך לא ידענא אי דשאילה מתה ודקיימא דשכירות היא אי דשכירות מתה והא דקיימא דשאילה היא דמתוך שאינו יכול לישבע משלם וולרמי בר חמא דאמר ד' שומרים צריכין כפירה במקצת והודאה במקצת משכחת לה רישא בג' וסיפא בד' רישא בג' דאמר ליה ג' פרות נתתי לך פלגיה דיומא בשאלה ופלגיה דיומא בשכירות אי נמי חד יומא בשאלה וחד יומא בשכירות ומתו ג' כוליה בעידן שאילה וא"ל שואל חדא לא היו דברים מעולם וחדא אין בעידן שאילה מתה ואידך לא ידענא אי בעידן שאילה מתה ואי בעידן שכירות מתה דמתוך שאינו יכול לישבע משלם סיפא בד' דא"ל ד' פרות נתתי לך ג' בשאלה וחדא בשכירות ומתו הגך ג' דשאילה וא"ל שואל

אלה חמשים. הוה ליה מודה מקצת ומחוייב שבעה על השאר ואינו יכול לישבע דאמר איני יודע: קא משכחם לה. עסק שבעה דמתניתינן רישא צב' פרות וסיפא בג' רישא דקאמי לדינא על היום או על השעה לא מיתוקמא בפרה אחת מעיקרא אלא צב' ומתו

וזה תוצעו על צ' והלה מודה לו באתת שהוא מחוייב לו דמיה והיא המביאתו להתחייב שבעה על השניה שטוען איני יודע אם חייב אם לאו ומתוך שאינו יכול לישבע משלם. ולהכי נקט ומתו תרויהו דאי דקיימא חדא וקאמר ליה אחדא שקלה ואחדא איני יודע אם צעעת שאילה אם צעעת שכירות ה"ל ההיא דמודה הילך וזכא מ"ד הילך פטור משבעה. וסיפא דקאמי שאל אחת ושכר אחת ואינו יודע אחת מהן מתה משכחת לה עסק שבעה כשהיו מתחילה שלשה ומתו השנים באתת מודה ששאלה היתה וחייב דמיה והיא מחייבתו שבעה על השניה: ולרמי דאמר ד' שומרים צב'. בשבעות האמורות בהן כגון ש"ח לישבע שנגנבה וש"ש לישבע שנאנסה ושאל לישבע שמתה ממלאכה צריכין כפירה וכו' אלמא מדקאמר צעיק כפירה ולא אמרינן צריכין הודאה במקצת ש"מ אע"ג דשייכא בזה שבעת שומרינן בלא שום כפירה לא משבעין ליה שבעת שומרים עד דכפר כפירה אחריתי כגון להד"מ או החזרתי לך ולדידיה לא מיחייב שבעה אהודאה בלא כפירה ואינו יודע לאו כפירה היא והא דרבנן לית ליה אלא"כ אמר לו חמשים יש וי' השניים מקצת נהד"מ ומקצת איני יודע משכחת לעסק שבעה דמתני רישא צב' פרות וסיפא בד'. לרמי בר חמא לא משמע ליה כי הוא זה צב' כפירה כלומר זה אמת וזה להד"מ אבל זה אני חייב וזה איני יודע אי נגנב או שנאנס בש"ח לא משמע ליה כי הוא זה: חדא

ולרז ושמואל לעולם פטור הנמצע פטור ופליגי ר' אבה אדר"ג ואדרז ושמואל ולכן מוכיח ספיר דרבנתינו דאמרי חזרה שבעה לסיני דהיינו רב ושמואל וכולה סוגיא משמע דפליגי ר' אבה אדרז ושמואל דקאמר רבא כותיה דר' אבה מיסתבדרא וכן רב ושמואל האי צין שניהם מאי דרשי ציה משמע דפליגי ור"מ פי' דעיקר דקדייק גמי' דרבנתינו שצבזל רב ושמואל סמין אפרק קמא דסנהדרין (דף ק: וס) דקיי"ל התם דרבנתינו שצבזל רב ושמואל וה"ק רבנתינו שצבזל רב ושמואל דקיי"ל ושמעין להו נמי דס"ל אין אדם מוריש שבעה לבניו דקין דמחוייב צעל דין שבעה ואינו יכול לישבע יעמוד ממון צמקומו ול"ש להו צין תובע לנתבע ודוק הוה: דאמר רבא בנה צי בידך בו'. פי' ר"ח דצברי רבא צהאי ליננא לא מלניו עיקרה צגמ' ומיהו קבלנו מרבנתינו דעיקרה צפרק כל הנשבעין (שבעות דף מ:)

מתוך שאינו יבוא לישבע בש"ח. ה"ג הוה לן למימר מן הדין צחשוד על השבעה אלא תקנו שיהא כנגדו נשבע ונטול דבענין אחר לא הוה אפשר שמי שיהיה רוצה היה מלוה לו פרוטה ויתבע כל אשר לו והיא מודה מקצת כמה שחייב ויתחייב שבעה ומתוך שאינו יכול לישבע יקח כל אשר לו בלא שבעה לכן תקנו שישבע שנגדו אבל הכא וצנסכא שאינו יכול לישבע לא מחמת שהוא חשוד אלא עתה בתביעה זו אינו יכול לישבע מחמת המאורע לא הנריכו לישבע שנגדו: משכחת לה רישא בתרתי וסיפא בתלת. הך סוגיא אמיא כרבי חייל בר יוסף דאית ליה צהגול קמא (ב"ק דף ק. וסס ד"ה עירוב) עירוב פרושיות כתיב כאן וכי כתיב כי הוא זה אמלולה הוא דכתיב אבל צפקדון לא צעי כפירה והודאה צהדי נאנסו כדצעי התם ר' חייל צב' אבה א"ר יוחנן ופליגי אצרייתא דרמי צב' חמא דצעי ג' פרות אלא צשמי פרות סגי צהודאה וכפירה או צהודאה ונאנסו ול"ג ר"מ ה"מ צמלוה אבל צפקדון מעיז ומעיז אבל ריב"א גרס ליה ומפרש ה"מ צמלוה אבל צפקדון דהיינו צטענה דלא שייכא אלא צפקדון דהיינו טענת אונס מעיז ומעיז דאין צבירו מכיר צשקרו ומייב אפי' בלא מפרש צבורך והשתא לפי ריב"א הכא דקטעין שוכר כדרכה מתה אבל אפי' יודע אם צשעת שאלה אם צשעת שכירות או שאלוה או שכורה נהי דלשבעה שמתה כדרכה דהיינו טענה דנאנסו לא צעי הודאה מ"מ מה שטוען איני יודע אם שאלוה או שכורה דהיינו כפירה צעי הודאה ולהכי מוקי רישא צב' וסיפא בג' דהשתא איכא חדא דהודאה והוי מחוייב שבעה לישבע ששכורה מתה דאי לאו דהיהיא דהודאה הוי כופר הכל ופטור וע"י גלגול דנשבע דכדרכה מתה אין להשבעו כדפרישית צמתני' ולפרי"ת א"ש טפי דלדידיה אפילו נאנסו צעי הודאה ורמי צב' חמא מוקי לה צב' פרות וכו' חייל חדא דהודאה וחדא דכפירה היינו אותה שטוען להד"מ וחדא דנאנסה והיינו הוה דקטעין איני יודע דטעין צה שמתה כדרכה וא"ת צב' סגי צההיא דהודאה וצההיא דאיני יודע דאיכא צה נאנסה וכפירה ו"ל דגזירת הכתוב דאינה עולה לכאן ולכאן דכי הוא זה משמע דאיכא כפירה והודאה מלבד אותה שטוען צה שלא פשע צה ומכאן יש להוכיח דלרמי צב' חמא לא סגי צכפירה והודאה בלא נאנסו ולא כדפי' צהגול קמא (סס) צשם ר"מ דאי סגי לא היה פליג כלן להוסקי פריה של כפירה אליציה צבזל הודאה ואינו יודע וכו' חייל צב' יוסף אפי' יודע אם צשעת שאלה אצרייתא דרמי צב' חמא ו"ל דצב' צמתני' דשבעת דדיינין (שבעות דף מ: וסס) זה אומר עד היזו זה אומר עד החלון וסלע הלויתני עליו כו' ועשר גפנים טעונות מסרתי לך דצכולהו לא צעי [אלא] כפירה והודאה וא"ת ור' יוחנן היכי פליג אמתני' וצב' צכרייתא דרמי צב' חמא והא"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ו"ל דאמוראי נינהו אליציה דר' יוחנן כדאמר צריש אלו טריפות (חולין דף מ:ג) א"ר יאמר שכל המשניות לא חשש להוציר אותן של אונסין דממוקי מתני' דהכא ומיהו קשה לפרי"ת דפרי"ת צסמוך צגי זה אומר שאלוה זה אומר שכורה ישבע אמאי מה שטענו לא הודה לו ולרז הונא ולרז יהודה פרי"ת דלא צעו פרות הודאה והוי כופר הכל כדפי' צקונט' וא"כ מאי משני ע"י גלגול דאי' אישבע דכדרכה מתה ה"ל לפרי"ת כיון דליכא הודאה לא מיחייב שבעה אפי' צטענת נאנסו ובלא פי' הקונט' מתקשי לרז יהודה היאך יתרוך דמין דליכא אלא חד פרה ולפי ריב"א אמתא צכפירות ו"ל דההיא שבעה מדרבנן דמדרבנן איכא שבעה שאלוה ובעל דמתרי"ת הודאה משום שאלוה יודע הוי כפירה כדפרישית לריב"א וכן מפרש ר"מ ההיא דסוף המוכר הצבת (ב"ב דף ע: וסס ד"ה סוף) דקאמר אילו אומר נאנסו לאו שבעה צעי דהיינו מדרבנן דאיכא שבעה מדרבנן קודם שבעת